

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-17-6>

УДК 330.59:339.972

Діагностика соціально-економічної нерівності у глобальному вимірі

Опалько В.В.

кандидат економічних наук, доцент, докторант
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького

У статті розглядається проблема нерівності через призму глобалізаційних процесів. Метою дослідження є діагностика соціально-економічної нерівності у різних країнах та регіонах світу в умовах глобального розвитку. Виявлено, що глобальний економічний розвиток в історичному контексті спричинив формування нової соціально-економічної і господарської культури у менш розвинутих регіонах світу – транспериферію (країни, які стали на шлях трансформації своєї соціально-економічної системи та прагнуть перейти на новий, вищий щабель розвитку). Аргументовано, що глобалізація змінила світову архітектуру та розмежувала країни за рівнем розвитку на центр, транспериферію, напівпериферію та периферію. Доведено, що нерівність цілком органічно вписалася у потік глобалізаційних процесів як іманентна ознака глобального економічного розвитку. Результати дослідження свідчать про те, що з 1980 року дотепер нерівність у світі має зростаючий тренд за різними критеріями оцінки, незважаючи на зростання добробуту майже в усіх країнах. Глобальний розвиток може сприяти скороченню економічної нерівності між країнами світу за рахунок активізації процесів інтеграції на основі технологічного прогресу.

Ключові слова: глобальний розвиток, моделі розвитку, соціально-економічна нерівність, доходи населення, транспериферія, децильний коефіцієнт, індекс Джині.

Опалько В.В. ДИАГНОСТИКА СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО НЕРАВЕНСТВА В ГЛОБАЛЬНОМ ИЗМЕРЕНИИ

В статье рассматриваются проблемы неравенства через призму глобализационных процессов. Целью исследования является диагностика социально-экономического неравенства в разных странах и регионах мира в условиях глобального развития. Обобщены стадии и модели глобального экономического развития в историческом контексте. Выявлена зона формирования новой социально-экономической и хозяйственной культуры в менее развитых регионах мира – транспериферия (страны, которые стали на путь трансформации своей социально-экономической системы и стремятся перейти на новый, более высокий уровень развития). Аргументировано, что глобализация изменила мировую архитектуру и разделила страны по уровню развития на центр, транспериферию, полупериферию и периферию. В ходе исследования подтверждено, что неравенство является закономерностью глобализационных процессов и имманентным побудительным мотивом глобального экономического развития. Представленные результаты исследования свидетельствуют о том, что с 1980 года по настоящее время неравенство в мире имеет возрастающий тренд по разным критериям оценки, несмотря на рост благосостояния почти во всех странах. Глобальное развитие может способствовать сокращению экономического неравенства между странами мира за счет активизации процессов интеграции на основе технологического прогресса.

Ключевые слова: глобальное развитие, модели развития, социально-экономическое неравенство, доходы населения, транспериферия, децильный коэффициент, индекс Джини.

Opalko V.V. DIAGNOSIS OF SOCIO-ECONOMIC INEQUALITY IN THE GLOBAL DIMENSION

The article deals with the problems of inequality through the prism of globalization processes. The objective of this study is the analysis social and economic inequalities in different countries and regions of the world under the conditions of global development. The stages and models of global economic development in a historical context are generalized. The zone of formation of a new socio-economic and economic culture in less developed regions of the world is revealed. Trans-Periphery – there are countries that have embarked on the path of transforming its socio-economic system. They are trying to move to a new higher level of development. It is argued that globalization has changed the world architecture of development and divided the countries according to the level of development into a center (core), trans-Periphery, semi-periphery and periphery. It is confirmed that inequality is a regularity of the processes of globalization and an immanent stimulus for global economic development. In general, from 1980 to the present time, there is a rising trend inequality in the worldwide and the gap between the richest and the poorest countries still remains to be still high. Global development can contribute to reducing economic disparity among the countries of the worldwide through intensification of the processes of integration based on technological progress.

Keywords: global development, development models, socio-economic inequality, population incomes, trans-Periphery, decile indicator, Gini index.

«Сучасна нерівність – результат не стільки зовнішньої експансії західного світу, скільки його внутрішнього прогресу»

В.Л. Іноземцев, 2003

Постановка проблеми у загальному вигляді. На початку XXI ст. відбулися суттєві зміни у сучасному глобалізованому світі. Сучасний глобальний розвиток пов'язаний із процесом формування єдиного світового простору, якісного переформатування регіональних соціально-економічних систем на основі спільних інтересів заради досягнення соціальної справедливості та економічної рівності. Попри це поглиблюється розрив у рівнях соціально-економічного розвитку країн, зростає нерівність у доходах практично у всіх регіонах світу, але різними темпами. Різниця у нерівності доходів розглядається як частина процесу розвитку глобалізації у сукупності змін інших детермінантів розвитку, що актуалізує дослідження проблеми соціально-економічної нерівності в умовах глобалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика теоретичних і прикладних аспектів дослідження нерівності в умовах глобального розвитку здійснювалася різними міжнародними організаціями, досліджувалася відомими зарубіжними і вітчизняними вченими, зокрема Б. Мілановичем [1], В. Іноземцевим [2], Н. Діденком, А. Дудніковим [3], Ю. Норбергом [4], А. Колотом, О. Герасименко [5] та ін. Вченими зроблено вагомий внесок у дослідження окресленої проблематики, проте необхідно зазначити, що наявність нерівності у сучасному світі як іманентної ознаки функціонування сучасної глобалізації залишається недостатньо дослідженим напрямом сучасної економіки, оскільки нерівність являє собою багатоаспектну та багаторівневу категорію.

Формулювання цілей статті. Метою статті є діагностика соціально-економічної нерівності у різних країнах та регіонах світу в умовах глобального розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобальний розвиток характеризується постійними змінами від простого до складного. Загальна тенденція глобального розвитку полягає у тому, що протягом минулих століть (XIX і XX ст.) усе більше країн прагнуло перейти від доіндустріального економічного укладу до індустріального (Р. Арон, Дж. Мілль, Е. Дюркгейм та ін.) а у XXI ст. – до постіндустріального розвитку (Д. Белл, З. Бжезинський, Р. Гароді, К. Кеністон, О. Тофлер, А. Турен та ін.). З погляду сучасної наукової картини світу,

концепція глобалізації охоплює переважно два основних напрями еволюції: першому притаманні лінійність економічного розвитку і прогресу, усталеність, передбачуваність, другому, сучасному етапу властиві: циклічність, нерівномірність, поляризація, дивергенція, гетерохронність, нестабільність, асиметрія, диспропорції, флуктуації та інші процеси економічного поступу (Н. Діденко, А. Дудніков, С. Малков, А. Герасименко та інші [3; 5; 6]).

Розгортання сучасного глобального економічного розвитку можна представити економічними моделями різного ступеня зрілості: «центр – периферія» (Дж. Фрідман, А. Френк [7; 8]), «світ-економіки» за І. Валлерстайном і Ф. Броделем [9; 10], перехідні, напівпериферійні економіки та інші соціально-економічні системи.

Відповідно до моделі розвитку світової економіки «центр – периферія» вважається, що промислово розвинені країни – це центр сучасного економічного розвитку, а країни, що розвиваються, їх ще називають країнами третього світу, є периферією промислового економічного розвитку (Дж. Фрідман, А. Френк, І. Валлерстайн, Д. Белл [7–9]). Ці дві групи країн – центр і периферія – взаємопов'язані, взаємозалежні, між ними встановлюються як прямі, так і опосередковані зв'язки. Пізніше І. Валлерстайн [9]) вводить поняття напівпериферії. За сучасною трактовкою Н. Діденка, А. Дуднікова, А. Кравченка [3; 11], напівпериферія – це країни так званого другого світу, що займають проміжну позицію між центром (ядром) і периферією, розвиток яких є досить високим, проте вони не підходять під рівень центра, але переросли периферію. Кількість країн, які належать до напівпериферії, за різними дослідженнями різняться. Значну роль у появі країн напівпериферії відіграла глобалізація.

Таким чином, світова система трансформувалася у глобальну модель «центр – напівпериферія – периферія». Основними показниками розвитку для визначення приналежності країн до певної групи стали досягнення науково-технічного прогресу, рівень розвитку людського потенціалу (ІРЛП), розмір доходів (ВВП) на душу населення, витрати на освіту, охорону здоров'я та ін. Відобразимо стадії, моделі глобального розвитку та відповідний розподіл країн (табл. 1).

Отже, за даними таблиці чітко видно, що глобалізація змінила світову архітектоніку розвитку, економічний світоустрій та розмежувала країни за рівнем розвитку. Глобальний економічний розвиток в історичному контек-

Таблиця 1

Геоелекономічна матриця стадій глобального розвитку

Критерії розвитку	Стадії, ознаки, моделі глобального розвитку				
	За домінуванням технологічних укладів	Доіндустріальна	Індустріальна		Постіндустріальна
Рівень розвитку	I	Перехід від I до II	II	Перехід від II до III	III
ВВП на одну особу, дол. США ¹	Низький	Нижче середнього	Вище середнього	Високий	3 ніж надвисокий
	< 995	996–3895	3896–12 055	>12056	>50000
Кількість країн (усього – 218)	34	47	56	81	13
ІРЛП	Низький	Середній	Високий	Дуже високий	
	<0,54	0,55–0,699	0,7–0,8	>0,80	
Кількість країн (усього 188)	41	42	54	51	
Соціально-економічний розвиток ²	Нові ринки та країни, що розвиваються			Розвинуті країни	
		3 ніж, країни з перехідною економікою, 28 країн			3 ніж високо-розвинуті, 7 країн
Кількість країн, (усього 193) ²	154			39	
Зони розвитку (на основі передових технологій)	Периферія	Трансформаційні економіки (транспериферія)	Напівпериферія		Центр (ядро)
	Країни III світу		Країни II світу		Країни I світу
Кількість країн, усереднені дані	73–90	28–34	13–36		1–24
Характеристика економічного розвитку, політичний вплив	I-й рівень		II-й рівень		III-й рівень
	Асиметричний характер розподілу первинних ресурсів		Диспропорції у технологічному, економічному, фінансовому розвитку		Диференціація за рівнем геополітичного впливу

¹ Класифікація Світового банку [12]² Класифікація МВФ, ВВП за паритетом купівельної спроможності [13]

Джерело: сформовано автором на підставі [3; 9-14]

сті спричинив формування нової соціально-економічної і господарської культури у менш розвинутих регіонах світу, виокремивши транспериферію – країни, які стали на шлях трансформації своєї соціально-економічної системи та прагнуть перейти на новий, вищий щабель розвитку.

Формування транспериферії пов'язано з глобальними (локальними) структурними переходами, які викликані потужними технологічними зрушеннями, структурними трансформаціями економічної системи, розширенням ресурсної бази і технічними можливостями робочої сили, які прискорюють економічний і культурний розвиток. Нерівність цілком органічно вписалася у потік глобаліза-

ційних процесів, а поділ світу на центр, транспериферію, напівпериферію і периферію можна вважати іманентною ознакою глобального розвитку.

Міжнародні організації Світовий банк, ООН, «Оксфам» та інші у своїх звітах відмічають, що протягом останніх двох десятиліть у світі спостерігається істотне зростання добробуту, особливо у розвинутих країнах, проте в десятках країнах доходи на душу населення у різних групах за доходами знижувалися або залишалися незмінними [12; 15].

Якщо на початку XIX століття середні доходи у розрахунку на душу населення у розвинутому світі перевершували показники країн, що нині належать до країн, що розви-

ваються, у 1,5–3 рази, а в середині ХХ ст. – у 7–9 разів [2], то наявний в наші дні розрив становить близько 100 разів [1]. Чим викликано наростання розриву (нерівності) населення периферійних регіонів, спробуємо дослідити, проаналізувавши нерівність у глобальному вимірі.

У межах нашого дослідження ми розглядаємо нерівність як нерівний доступ до ресурсів, доходів, капіталів, багатства та непропорційний перерозподіл цих ресурсів (багатства) на користь правлячої верхівки на різних рівнях.

Нерівність у доходах сильно відрізняється в різних регіонах світу. За даними «Звіту про нерівність у світі, 2018» [16], нерівність у багатьох країнах за останні 30 років зростає значною мірою внаслідок технологічних та інноваційних змін. Уряди в усьому світі тепер спрямовують зусилля і ресурси на забезпечення більш інклюзивного економічного зростання. Щодо поточної майнової нерівності Credit Suisse розробила схему ранжирування, засновану на частці багатства, що належить найбагатшим 10% населення в цій країні. За цим показником в останні десятиліття нерівність доходів зростає майже у всіх країнах, але з різною швидкістю, що пов'язано з різною соціально-економічною політикою країн.

З 1980 року нерівність доходів найбільшими темпами зростала в Північній Америці, Китаї, Індії та Росії, у Європі зростала помірно. У 2016 році частка національного доходу, яка

припадає на 10% осіб з найвищими доходами (верхній дециль за рівнем доходів), становила 37% в Європі, 41% у Китаї, 46% у Росії, 47% у Північній Америці (США і Канада) і близько 55% в Африці на південь від Сахари, Бразилії та Індії. На Близькому Сході спостерігається найвищий рівень нерівності за децильним показником і становить 61% національного доходу (рис. 1).

За даними міжнародної організації «Оксфам», нерівність у світі останніми роками зростає швидкими темпами. У Звіті за 2017 рік було відмічено, що 82% створеного у 2017 році багатства отримали лише 1% населення планети. 42 топ-багатії світу володіють такими самими статками як 3,7 млрд найбідніших людей [17]. Водночас прибутки найбіднішої частини населення світу не зросли. «Бум мільярдерів – це не ознака процвітання, а симптом слабшання економічної системи», – зазначає виконавчий директор Oxfam International Вінні Бьяніма [17, с. 3]. Наявні статистичні дані демонструють скорочення кількості мільярдерів-надбагатіїв у світі, зростання їхніх статків та частки їхніх доходів у відсотках до ВВП. Для порівняння, ще у 2010 році багатство, яким сумарно володіла верхня за доходами половина людства, концентрувалося в руках 388 осіб, а в 2015 році таким же багатством володіло вже 62 особи, у 2017 – 42 особи (Oxfam Briefing Paper, 2017 [17]).

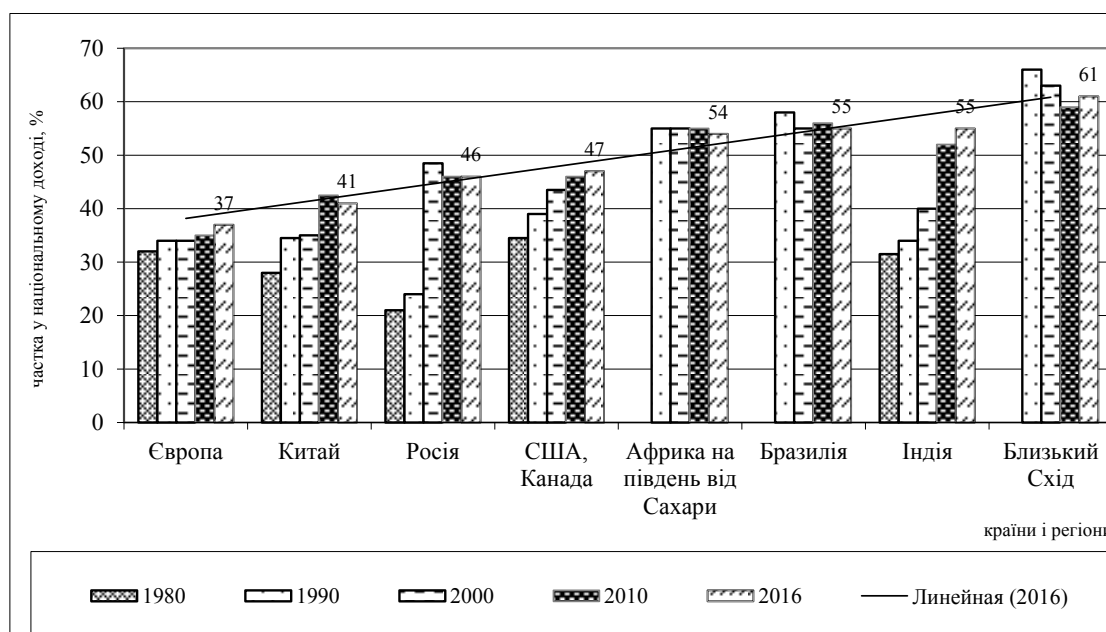

Рис. 1. Частка доходів 10% найбагатших людей у національному доході у різних країнах та регіонах світу, 1980–2016 рр.

Джерело: сформовано автором за даними [16]

Зростання нерівності у світі було нерівномірним. Частка доходів 1% найбагатшого населення за рівнем доходів має хвильовий характер, зросла з 16% у 1980 році до 22% після 2000 року, потім знизилася до 20% у 2016 році. Частка, яка припадає на нижні 50% за рівнем доходів, коливалася у межах 9% після 1980 року і несуттєво зросла (до 10%) у 2016 році (рис. 2).

Зростаюча нерівність усе більше пов'язана з концентрацією доходів і статків на верхніх щаблях, а саме у населення, яке належить до багатих і надбагатих [5, с. 32]. Проте фактично у XXI ст. відбулася зміна тенденції, що домінувала більшу частину XX ст.: з 2000 р. рівень глобальної нерівності скорочується, це є результатом конвергенції економік країн, що розвиваються, особливо Китаю та Індії, з іншим світом. Коливання глобальної нерівності у XXI ст. зумовлені скороченням середнього рівня нерівності в доходах між країнами, тоді як нерівність у кожній конкретній країні продовжувала зростати.

Доходи найбіднішої половини світового населення значно збільшилися завдяки високим темпам зростання в Азії (особливо в Китаї та Індії). Проте, зважаючи на високий рівень нерівності всередині кожної країни, з 1980 року на 1% найбагатших людей у світі припала вдвічі більша частка зростання, ніж на 50% найбідніших [16]. При цьому зростання доходів глобального середнього класу (що включає в себе всі 90% найбідніших груп за рівнем доходу в ЄС і в США) було незначним.

Б. Миланович зазначає, що глобальна нерівність змінюється циклічно слідом за війнами й епідеміями, технологічними революціями, змінами у доступі до освіти і перерозподілі доходів. Недавнє зростання нерівності на Заході було викликано технологічною революцією, так само як промислова революція збільшила нерівність 150 років тому [1]. Проте, хоча нерівність всередині країн зросла, між країнами вона помітно знизилася, оскільки доходи середнього класу в Китаї та Індії наблизилися до доходів середнього класу розвинутих країн.

Класичним показником виміру нерівності вважається індекс Джині (економічний показник рівня розподілу нерівності). Він розглядає розподіл доходів чи багатства націй, де 0 – повна рівність, 100 – загальна нерівність. Загалом розподіл нерівності у світі за цим показником збігається з наведеними даними про нерівність у регіональному розрізі та в окремо взятих країнах (рис. 3).

За останніми даними щодо нерівності за показником «індекс Джині», ЮАР, Намібія та Гаїті є одними з найбільш нерівних країн з погляду розподілу доходів, тоді як Україна, Словенія та Норвегія належать до найбільш рівних у світі країн. У континентальній Європі спостерігається тенденція щодо зниження коефіцієнта Джині до значень у діапазоні 0,25–0,30, у США цей показник коливається близько позначки 0,40.

Високий рівень нерівності зменшує можливість людей, країн розвиватися, поглиблює економічні та політичні бар'єри і позбавляє суспільства потенціалу для довгострокового

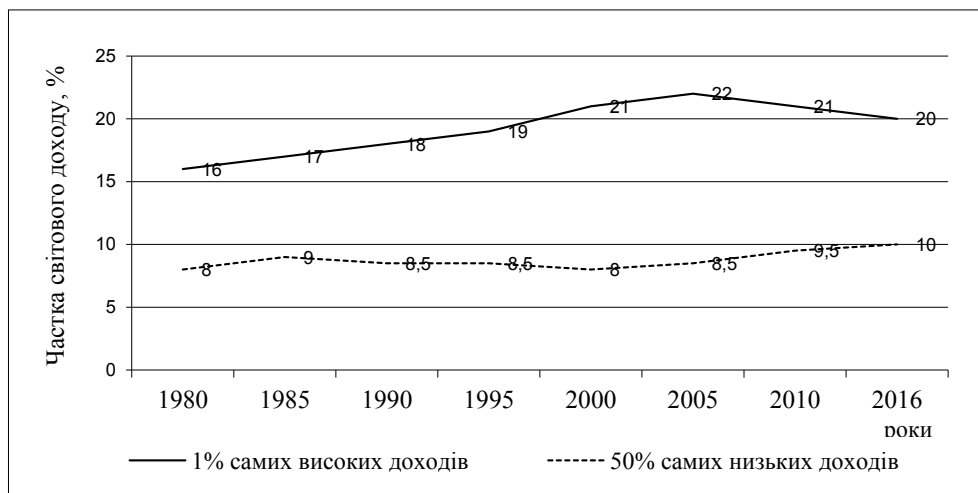

Рис. 2. Динаміка нерівності у світі на основі частки 1% найбагатшого населення та 50% населення із найнижчими доходами

Джерело: сформовано за даними [16; 17]

Gini index for income inequality ranges from zero (absolute equality) to 100

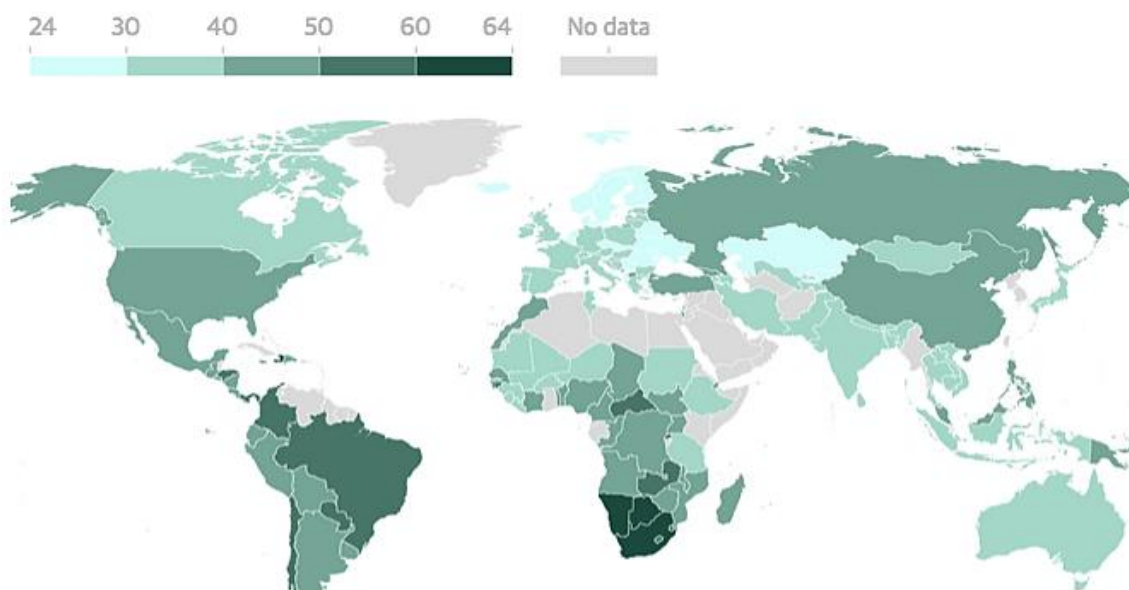

Рис. 3. Індекс Джині, 2017

Джерело: [18]

розвитку. Отже, коли збільшується нерівність, зменшуються можливості розвиватися, і не має значення, якого рівня нерівності це торкається: індивідуального, національного чи глобального.

Соціально-економічна нерівність також пов'язана з нерівномірним розподілом капіталу, який може знаходитися в руках як приватних осіб, так і держави. Багатство або накопичений капітал є вагомим визначальним фактором рівня розвитку в усе більш нерівному світі. Після 1980 року майже в усіх країнах, розвинутих та у тих, що розвиваються, здійснювалося масштабне перетікання власності від державного сектору у приватний. Національне багатство багатьох країн істотно збільшилося, проте державне майно у розвинутих країнах тепер знаходиться на негативному рівні або близькому до нуля [16]. Таке становище, очевидно, обмежує можливості держав боротися з нерівністю і, зрозуміло, значно впливає на майнову нерівність серед приватних осіб, з чим пов'язане нагромадження капіталу в окремих осіб. Зростаюча нерівність у доходах і масштабне перетікання державного майна в приватні руки, що мало місце в останні сорок років, привело до посилення майнової нерівності між приватним капіталом.

Посилення нерівності у різноманітних її формах та проявах у глобальному вимірі з 80-х років XX століття, зростання асиметрії,

диспропорцій у розвитку є загрозою сталому глобальному розвитку та економічній безпеці національних економік. Основою сучасних форм нерівності є неоднакова участь окремих груп населення та окремих країн у розгортанні технологічної революції, це підтверджує той факт, що проблема нерівності зумовлена технічним прогресом цивілізації. Сучасна глобалізація не провокує нерівності між центром і периферією, а лише розповсюджує у світовому господарстві дію іманентних механізмів поглиблення нерівності в межах цивілізації. При цьому розвинуті країни мають у своєму розпорядженні істотні ресурси, що дозволяють пом'якшити наслідки майнової поляризації суспільства, а у найменш розвинутих країнах такі механізми майже відсутні, і це приводить до загострення проблеми. Такі дослідники, як В. Іноземцев, С. Малков, Ю. Норберг, А. Коротаєв, [1; 4; 6; 19], пропонують вирішити проблему нерівності повноцінним підключенням периферії до глобалізаційного процесу на основі технологізації та поглиблення спеціалізації країн. Прикладами такого розвитку можуть бути Китай та Індія, які змогли за досить короткий час успішно інтегруватися у світову промислово-фінансову систему та адаптуватися до глобалізаційного соціально-економічного простору. Ці країни суттєво вплинули у XX ст. на зміну глобальної нерівності через велику чисельність населення та частку у світовому доході.

У 1970-х роках Китай і Індія мали приблизно однаковий ВВП на душу населення, а їхнє відставання від США було найбільшим (починаючи від 1800-х років). З 1950-х рр. і до середини 1970-х рр. ВВП на душу населення США перевищував показник Китаю приблизно у 20 разів. У 2010 рр. це перевищення вже було менш ніж 4 рази [5, с. 34]. Китай та Індія входять у топ-п'ятірку країн за розміром ВВП.

Об'єктивні процеси глобалізації по-різному впливають на країни з різним рівнем розвитку, що представляють центр світового господарства (розвинуті країни), напівпериферію, транспериферію і периферію (нові ринки, країни з перехідною економікою і країни, що розвиваються). Глобалізація посилює економічні зв'язки між країнами і підвищує їх спеціалізацію та технологізацію у міжнародному поділі праці. Із посиленням глобалізації спеціалізація буде неухильно зростати на основі активного впровадження технологічних досягнень.

А. Коротаєвим було висунуто припущення про те, що за певних умов «периферія» може наздоганяти «центр» за рахунок дифузії розроблених в «центрі» технологій (що реально здійснюється разом із дифузиею капіталу) [19]. Дифузія технологій і капіталу від центру до периферії стає можливою за умови отримання економічної вигоди для центру (пов'язаної зі зменшенням витрат) і для периферії за наявності досить освіченого персоналу.

Таким чином, освіта і технології є рушійними факторами скорочення нерівності у світі. Дійсно, це може бути для периферійних суспільств панацеєю скорочення розриву між напівпериферією та центром. Проте насправді імплементація нових технологій – повільний процес, це зумовлено обмежувальними чинниками правового, економічного та соціального характеру (ОЕСД 2016 [20, с. 3]). Скорочення нерівності на основі впровадження інновацій та досягнень науково-технічного прогресу для

прискорення розвитку та покращення рівня життя людей можливе за ефективного використання ресурсів та справедливого перерозподілу доходів на користь більшості, а не привілейованих осіб, що потребує кардинальної зміни логіки розвитку.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок. Сучасна соціально-економічна нерівність у глобальному вимірі – це віддзеркалення сучасного світу в економічному, соціальному та політичному аспектах в умовах нестабільності, нелінійності, диспропорційності та асиметрії глобального розвитку, що трансформується швидкими темпами. Глобалізація змінила світову архітектуру розвитку та розмежувала країни за рівнем розвитку на центр, транспериферію, напівпериферію і периферію. Глобальний економічний розвиток іманентно спричинив формування нової соціально-економічної і господарської культури у менш розвинутих регіонах світу, виокремивши транспериферію – країни, які стали на шлях трансформації своєї соціально-економічної системи та прагнуть перейти на новий, вищий щабель розвитку. Глобальний розвиток може сприяти зниженню економічної нерівності між країнами світу за рахунок активізації процесів інтеграції на основі технологічного прогресу. Позитивним фактором можна вважати те, що країни, периферії поступово переходять з групи ізолюваних країн (квазідержав) у групу країн, що трансформують економіку (транспериферія) та глобалізуються у світове господарство на основі економіко-технологічного поступу (напівпериферія). Цей перехід супроводжується покращенням зовнішньоторговельної спеціалізації країн, припливом прямих іноземних інвестицій, нових технологій. У підсумку країни, що розвиваються, підвищують темпи свого зростання і починають наздоганяти розвинуті країни за рівнем розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Миланович Б. Глобальное неравенство. Новый подход для эпохи глобализации [Текст] / Б. Миланович // Пер. с англ. Д. Шестакова. М.: Изд-во Института Гайдара, 2017. 336 с.
2. Иноземцев В.Л. Глобализация и неравенство: что – причина, что – следствие? / Владислав Иноземцев // Россия в глобальной политике. 2003. № 1. С. 158–175.
3. Диденко Н.И., Дудников А.С. Экономическая глобализация и проблемы национальной и международной безопасности / Н. И. Диденко, А.С. Дудников // Проблемы современной экономики. 2013. № 2 (46). С. 70–75.
4. Норберг Ю. В защиту глобального капитализма / Ю. Норберг // Пер. с англ. М., Новое издательство, 2007. 272 с.
5. Колот А.М., Герасименко О.О. Глобальна соціальна нерівність доходів: природа, тенденції, наслідки / Анатолий Михайлович Колот, Оксана Олександрівна Герасименко // Соціально-трудова відносина: теорія та практика. 2017. Випуск № 2 (14). С. 8–47.

6. Малков С.Ю. Моделирование закономерностей мировой динамики / С.Ю. Малков // Компьютерные исследования и моделирование. 2017. Т. 9. No 3. С. 419–432.
7. Friedmann J. Regional Development Policy: A Case Study of Venezuela / John Friedmann // MIT Press, 1966. 279 p.
8. Frank A.G. The World System: Five Hundred Years or Five Thousand? / Frank, A. G. and B. Gills (eds) // London – New York: Routledge, 1993. 302 p.
9. Wallerstein I. The Modern World-System: Capitalist Agriculture and the Origins of the European World Economy in the Sixteenth Century / I. Wallerstein. – New York: Academic Press, 1974. 410 p.
10. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм, XV – XVIII вв. / Фернан Бродель; пер. с фр. Л.Е. Куббеля; вступ. ст. и ред. Ю.Н. Афанасьев. 2-е изд. – М.: Весь мир. Т. 1: Структуры повседневности: возможное и невозможное. 2006. 551 с.
11. Кравченко А.И. Социология: в вопросах и ответах: учебное пособие / Альберт Иванович Кравченко // ООО Проспект, 2015. 240 с.
12. Country and Lending Groups. World Bank. Accessed on July 1, 2017. URL: <https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519> (дата звернення –17.07.2018).
13. IMF World Economic Outlook, April 2018: Cyclical Upswing, URL: <https://www.imf.org/~media/Files/Publications/WEO/2018/April/text.ashx> (дата звернення –18.07.2018).
14. Human Development Report 2016 – Human Development for Everyone. URL: http://hdr.undp.org/sites/default/files/2016_human_development_report.pdf (дата звернення –12.07.2018).
15. The Changing Wealth of Nations 2018 : Building a Sustainable Future. 2018 International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank 1818 H URL: Street NW, Washington, DC 20433. <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/29001/9781464810466.pdf> (дата звернення –24.07.2018).
16. World Inequality Report 2018. Executive Summary / Laboratory of Inequality in the World // URL: <https://wir2018.wid.world/files/download/wir2018-summary-english.pdf> (дата звернення – 30.07.2018).
17. OXFAM BRIEFING PAPER. JANUARY 2017 URL: https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/bp-economy-for-99-percent-160117-en.pdf (дата звернення – 13.07.2018).
18. The World's Most Unequal Countries, 2017. URL: <http://www.globalo.com/worlds-unequal-countries/> (дата звернення –24.07.2018).
19. Коротаев, А.В. Экономическая и математическое моделирование взаимодействия центра и периферии мир – системы [Электронный ресурс] / А.В. Коротаев. – URL: https://www.ivran.ru/f/Doklad_Korotaev.pdf (дата звернення 30.07.2018).
20. Policy Brief on the Future of Work – Automation and Independent Work in a Digital Economy. Publishing, Paris, OECD 2016. URL: <https://www.oecd.org/els/emp/Policy%20brief%20-%20Automation%20and%20Independent%20Work%20in%20a%20Digital%20Economy.pdf> (дата звернення –31.07.2018).

REFERENCES:

1. Milanovich, B. (2017) Global'noe neravenstvo. Novyj podhod dlja jepohi globalizacii [Global inequality: A new approach for the age of globalization], Izd-vo Instituta Gajdara, Moscow, Russia. (in Russian)
2. Inozemcev V.L. (2003) Globalizaciya i neravenstvo: chto – pricina, chto – sledstvie? [Globalization and inequality: what is the reason, what is the consequence?]. Russia in Global Politics, no. 1, pp. 158–175.
3. Didenko N.I, Dudnikov A.S. (2013) Ekonomicheskaya globalizatsiya i problemy natsionalnoy i mezhdunarodnoy bezopasnosti [Economic globalization and problems of national and international security]. Problems of modern economy, vol. 46, no. 2, pp. 70–75.
4. Norberg Johan (2007) V zashitu globalnogo kapitalizma [In defense of global capitalism], Moscow, New publishing house, Russia. (in Russian)
5. Kolot A.M. and Gerasimenko O. O. (2017) Globalna socialna nerivnist dohodiv: priroda, tendenciyi, naslidki [Global social inequality of revenues: nature, trends, outcomes], Social-Labor Relations: Theory and Practice, vol. 14, no. 2, pp. 8–47.
6. Malkov S.Yu. (2017) Modelirovanie zakonomernostej mirovoj dinamiki [Modeling of regularities of world dynamics], Computer Studies and Modeling, vol. 9, no. 3, pp. 419 – 432.
7. Friedmann J. (1966) Regional Development Policy: A Case Study of Venezuela, MIT Press, 279 p.
8. Frank A.G. (1993) The World System: Five Hundred Years or Five Thousand? / Frank, A. G. and B. Gills (eds) // London – New York: Routledge, 302 p.
9. Wallerstein I. (1974) The Modern World-System: Capitalist Agriculture and the Origins of the European World Economy in the Sixteenth Century / I. Wallerstein. – New York: Academic Press, 410 p.

10. Brodel F. (2006) *Materialnaya civilizaciya, ekonomika i kapitalizm, XV – XVIII vv.* [Material civilization, economics and capitalism, XV – XVIII centuries], The whole world, vol. 1: The structures of everyday life: the possible and the impossible, 551 p. Moscow, Russia (in Russian).
11. Kravchenko A.I. (2015) *Sociologiya: v voprosah i otvetah* [Sociology: questions and answers], LLC Prospekt, 240p. Moscow, Russia (in Russian).
12. Country and Lending Groups. World Bank (2017). Available at: <https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519> (Accessed on July 17, 2018).
13. IMF World Economic Outlook (2018) Cyclical Upswing, Available at: <https://www.imf.org/~media/Files/Publications/WEO/2018/April/text.ashx> (Accessed on July 18, 2018).
14. Human Development Report (2016) Human Development for Everyone. Available at: http://hdr.undp.org/sites/default/files/2016_human_development_report.pdf (Accessed on July 12, 2018).
15. The Changing Wealth of Nations (2018) Building a Sustainable Future. 2018 International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank 1818 H. Street NW, Washington, DC 20433. Available at: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/29001/9781464810466.pdf> (Accessed on July 24, 2018).
16. World Inequality Report (2018) Executive Summary / Laboratory of Inequality in the World. Available at: <https://wir2018.wid.world/files/download/wir2018-summary-english.pdf> (Accessed on July 30, 2018).
17. OXFAM BRIEFING PAPER. JANUARY (2017) Available at: https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/bp-economy-for-99-percent-160117-en.pdf (Accessed on July 13, 2018).
18. The World's Most Unequal Countries (2017). Available at: <http://www.globalo.com/worlds-unequal-countries/> (Accessed on July 24, 2018).
19. Korotaev, A.V. *Ekonofizika i matematicheskoe modelirovanie vzaimodejstviya centra i periferii mir – sistemy* [Econophysics and mathematical modeling of the interaction of the center and periphery of the world – system], (electronic resource). Available at: https://www.ivran.ru/f/Doklad_Korotaev.pdf (Accessed on July 30, 2018).
20. OECD (2016) Policy Brief on the Future of Work – Automation and Independent Work in a Digital Economy. Publishing, Paris, Available at: <https://www.oecd.org/els/emp/Policy%20brief%20-%20Automation%20and%20Independent%20Work%20in%20a%20Digital%20Economy.pdf> (Accessed on July 31, 2018).